25.9.2026

Ympäristövaliokunta
HE 175/2026 vp

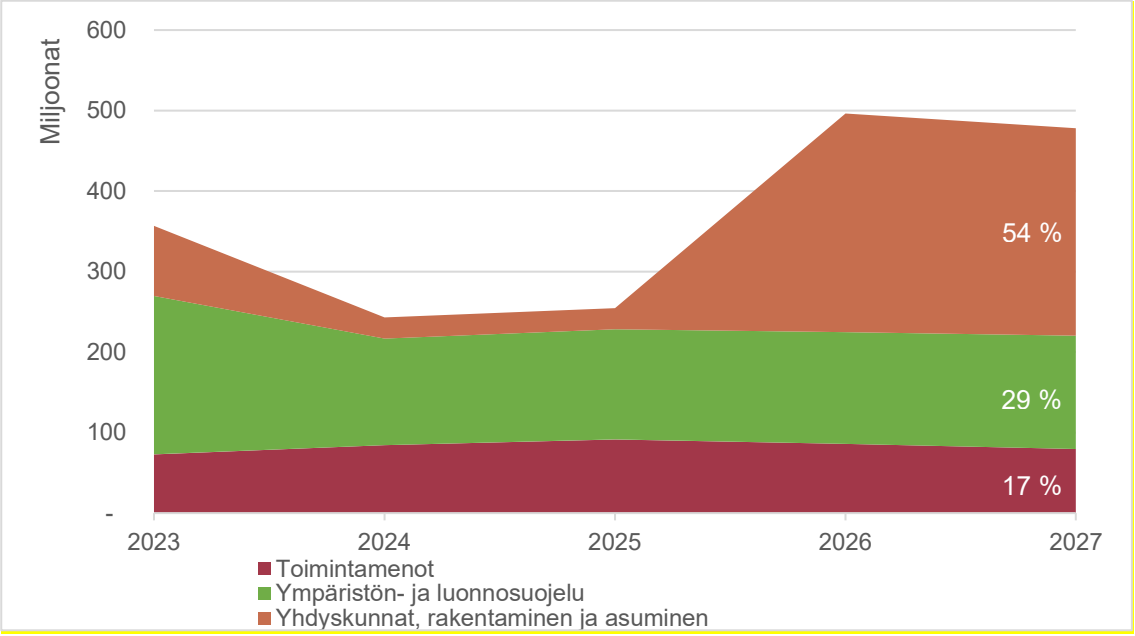
Tuula Pietilä, talouspäällikkö
Mikko Friipyöli, johtava asiantuntija
Timo Tähtinen, rakennusneuvos

TAE 2027, ympäristöministeriön pääluokka 35 (luvut 35.01. ja 35.20.)

Yleistä

Pääluokan 35 talousarvion kokonaissumma vuonna 2027 on yhteensä 478 milj. euroa, joka on 18 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa.

Kuva 1: Ympäristöministeriön määrärahat 2023–2027.

Toimintamenoja (79,8 milj. euroa) vähentävät tuottavuusleikkaukset ja määräaikaisten hankkeiden päättyminen (mm. REPower 2024–2026). Vähennys vuoteen 2026 on 7 % (6,3 milj. euroa). Ympäristön- ja luonnonsuojelun rahoitus (140,7 milj. euroa) säilyy vuonna 2027 suunnilleen aiemmalla tasolla, lisäystä 2,1 milj. euroa (1 %). Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen -luvun rahoitus kasvoi 2026 merkittävästi, kun Valtion asuntorahaston tehtävät siirrettiin osaksi valtion budjettia. Vuoden 2027 rahoitukseen (257,6 milj. euroa) sisältyy sekä merkittäviä lisäyksiä että vähennyksiä.

Tuottavuustoimenpiteet

Pääluokkaan kohdistuu 14 milj. euroa tuottavuustoimenpiteitä v. 2027. Tuottavuussäästöjä on kohdennettu hallinnonaloille tällä hallituskaudella usealla eri päätöksellä. Säästöt kiristyvät asteittain ja vähentävät ympäristöministeriön hallinnonalan rahoitusta yhteensä 16 milj. euroa vuoteen 2030 mennessä.

Taulukko1: Toimintamenosäästöt ja tuottavuustoimenpiteet ja niiden kohdentuminen hallinnonalan momenteille 2027–2030.

Toimintamenosäästöt ja tuottavuustoimenpiteet	2027	2028	2029	2030
Ympäristöministeriön toimintamenot	3,051	3,232	3,508	3,864
Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot	4,877	5,048	5,308	5,644
Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	3,201	3,324	3,510	3,752
Muut momentit	2,790	2,790	2,790	2,790
Yhteensä	**13,919**	**14,394**	**15,116**	**16,050**

** Vuosittaiset summat ilmaisevat vähennyksen ko. vuoden kehykseen ennen em. vähennyksiä.*

Säästöistä 83 % on kohdennettu välittömiin toimintamenoihin ja 17 % muille momenteille. Muiden momenttien vähennys kohdentuu pääosin ympäristöhallinnon ohjaukseen ja kehittämiseen eli käytännössä aluehallinnon resursseihin. Hallinnonalan oman pääluokan virastoille tuottavuussäästöistä kohdistuu vuoden 2030 tasossa ympäristöministeriölle 24 %, Suomen ympäristökeskukselle 35 % ja Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin 23 %.

Luku 35.01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Lukuun varataan 79,8 milj. euroa (86,1 milj. euroa vuonna 2026), mikä on 17 % pääluokan määrärahoista. Rahoituksen taso laskee 7 % tuottavuustoimenpiteiden ja sekä määräaikaisten hankkeiden päättymisen vuoksi. Henkilötyövuosien ennakoidaan laskevan 14 % vuoteen 2026 verrattuna.

35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenomääräraha sisältää ministeriön sekä ministeriön osana toimivan Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksen (Varke) toimintamäärärahojen lisäksi myös päätöksentekoa palvelevien selvitysten, arviointien ja tutkimuksen rahoituksen sekä ympäristöhallinnon yhteisen ICT- ja kv. toiminnan rahoituksen sekä Tukesille varatun erityismäärärahan.

35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot vähenevät 4,1 milj. euroa (12 %) toimintameno-vähennysten sekä määräaikaisten rahoitusten päättymisen myötä.

Momentille 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon varataan 2,025 milj. euroa.

Kipupisteet

Toimintamenojen osalta hallinnonalan haasteena on toiminnan sopeuttaminen vähenevään rahoitukseen. Ympäristöministeriön hallinnonalalle on tulossa Euroopan Unionin suunnalta useita uusia lisävelvollisuuksia ja -tehtäviä, jotka tulisi nykyisen ohjeistuksen mukaisesti toteuttaa lähtökohtaisesti ilman uusia resursseja.

Suomen ympäristökeskuksen osalta toimintamenojen leikkaus heikentää viraston mahdollisuutta osallistua omarahoitusosuutta edellyttäviin tutkimushankkeisiin.

Luku 35.10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Erillinen käsittely & lausunto.

Luku 35.20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Lukuun 35.20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen ehdotetaan 257,6 milj. euroa (271,6 milj. euroa vuonna. 2026), mikä on 54 % pääluokan määrärahoista.

Avustuksiin asuinrakennusten energiatehokkuuden edistämiseksi varataan 49 milj. euroa momentille 35.20.59 ja 1 milj. euroa htv- ja ICT-kuluihin momentille 35.01.01. Momentille 35.20.57 Valtion tukeman asuntokannan avustuksiin varataan 50,6 milj. euroa (80,6 milj. euroa vuonna 2026). Vähennys kohdistuu aiempina vuosina myönnettyjen avustusten maksatuksiin, joista ennakoidaan koituvan kuluja 30 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2026. Momentille 35.20.58 Valtion tukeman asuntotuotannon valtuuksiin (arviomääräraha) varataan 124,9 milj. euroa (152,0 milj. euroa vuonna 2026).

Korjausavustukset nousevat 9,6 milj. euroon (6,985 milj. euroa vuonna 2026), joka suunnataan pääosin hissien jälkiasennusten sekä vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausten tukemiseen.

InvestEU-ohjelman kansallisen rahoitusosuuden määräraha on 19,9 milj. euroa (19,9 milj. euroa vuonna 2026). Asumisneuvontaan (35.20.31) varataan 2 milj. euroa.

Kipupisteet

Valtion tukeman asuntorahoituksen määrä ja asuntotuotanto laskevat voimakkaasti. Kaupungistumisen ja muuttoliikkeen jatkuessa asuntokysyntä voi kasvaa tulevina vuosina, joka voi lisätä tarvetta valtion tukemalle asuntotuotannolle erityisesti kasvukeskuksissa, joissa on eniten tarvetta kohtuuhintaiselle erilaisten asukasryhmien tarpeita vastaaville asunnoille.

Erityisryhmien investointiavustuksille on kasvavaa tarvetta ikääntyvän väestön ja muiden erityisryhmien tarpeiden täyttämiseksi.

Valtion tukeman asuntokannan sopeuttamistoimien kuten purkuavustusten ja peruskorjauksien toteuttamisen rahoituksen riittävä taso on keskeistä valtion tukeman asuntokannan toimivan ylläpidon kannalta.

Asuntomarkkinoiden ja rakennusalan tilannekuva 2026–2027

Vuokra-asuntomarkkinat

Vuokramarkkinoilla on edelleen ollut varsin hyvin asuntoja tarjolla. Vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen vuokrien vuosimuutos oli toisella vuosineljänneksellä vuonna 2026 koko maassa 0,1 % ja pääkaupunkiseudulla -0,4 %. Valtion tukemassa vuokra-asuntokannassa vuokrat perustuvat

omakustannusvuokraan ja vuokrien muutos oli noin 2 %. Vuokrien ero vapaarahoitteisissa ja valtion tukemissa vuokra-asunnoissa jatkoi pienenemistään.

Omistusasuntomarkkinat

Asuntomarkkinoiden kehitys on ollut heikkoa vuonna 2022 alkaneen markkinakorkojen jyrkän nousun jälkeen. Asuntojen ylitarjonta kysyntään nähden, kuluttajien epäluottamus talouden kehitykseen, pelko työttömyydestä ja oman talouden tasapainottaminen velkojen takaisinmaksulla ja säästämisellä ovat jarruttaneet markkinoiden elpymistä. Kauppamäärät ovat vuonna 2026 alentuneet vuodesta 2025 ja asuntojen hinnat ovat jatkaneet alenemista, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta.

Uudisrakentaminen

Asuntorakentamisen tason arvioidaan yleisesti olevan vuonna 2026 edelleen alle 20 000 asuntoa, kuten vuosina 2023–2025. Datakeskusten ja julkisen rakentamisen kasvu nostavat rakentamisen kokonaismäärää vuonna 2026. Asuntorakentamiseen vuonna 2027 vaikuttavat ristikkäiset vaikutukset, toisaalta valtion tukeman tuotannon vähentyminen ja korkojen nousu sekä toisaalta odotukset talouden/työllisyyden paranemisesta. Asuntorakentamisen odotetaan yleisesti elpyvän vuonna 2027.

Valtion tukema asuntotuotanto ja avustukset

Asuntorakentamisen kasvuodotukset ovat siirtyneet eteenpäin ja tänä vuonna asuntorakentamisen määrän arvioidaan olevan suunnilleen samalla tasolla kuin viime vuonna noin 18 000–19 000 asuntoa ja ensi vuodelle odotetaan kasvua yli 20 000 asuntoon. Vuonna 2025 noin puolet asuntoaloituksista oli valtion tukemaa asuntotuotantoa alhaisen asuntorakentamisen määrän seurauksena.

Asuntorakentamista edistettiin vuonna 2026 nostamalla korkotukilainavaltuutta miljardista eurosta 1,135 miljardiin euroon ja lisäämällä takauslainojen myöntövaltuuksia 300 miljoonaan euroon. Vuoden 2026 korkotukilainavaltuus mahdollistaa tämän vuoden aikana arviolta 4500–5000 valtion tukeman asunnon rakentamisen aloittamisen. Tämän vuoden aikana tuetun tuotannon osuus laskee noin neljännekseen kokonaistuotannosta.

Vuoden 2027 talousarvioesityksessä korkotukivaltuuden määrä laskee 500 miljoonaan euroon, joka laskee merkittävästi valtion tukeman asuntorakentamisen ja peruskorjauksien määrää. Ensi vuonna ennakoidaan aloitettavan noin 2000 valtion tukeman uuden asunnon rakentaminen ja noin 2000 valtion tukeman asunnon peruskorjaaminen. Väestön kasvun ja muuttoliikkeen arvioidaan lisäävän kysyntää kasvukeskuksissa tulevina vuosina. Samoin kuluttajien luottamuksen lisääntyminen ja ostovoiman kasvaminen voivat edistää asuntomarkkinoiden elpymistä, joka voi lisätä myös tarvetta valtion tukemalle kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle erityisesti kasvukeskuksissa.

Ensi vuoden talousarvioesityksessä avustukset korjaustoimintaan nousevat tämän vuoden 6,985 miljoonasta eurosta 9,55 miljoonaan euroon. Avustuksia myönnetään erityisesti iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen esteettömyyden sekä turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta välttämättömään korjaamiseen, hissien jälkiasentamiseen ja liikkumisesteiden poistamiseen asuinrakennuksissa. Asuinrakennusten energiatehokkuutta parantaviin korjausrakentamisen avustuksiin ehdotetaan 49 miljoonaa euroa. Avustuksen

tarkoituksena on nopeuttaa suunniteltuja hankkeita ja käynnistää uusia. Korjausrakentamiseen kohdistetut avustukset edistävät rakennusalan työllisyyttä, talouden elpymistä ja tarpeellisia energiaremontteja.

Erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista tuetaan korkotukilainoituksen lisäksi 15 miljoonan euron investointiavustuksilla. Avustukset kohdennetaan erityisesti pitkäaikaisasunnottomien ja vammaisten asumisen tukemiseen.